

Kerkstichting – er is meer dan concurrentie

Motion Church noemt zich een multiculturele kerk in het hart van Utrecht. Hun filosofie is: van God houden, van mensen houden en van het leven houden. | beeld facebook

11 mei 2018, 19:32

Miranda Klaver

Ooit gehoord van een kerkstichting zoals van Mozaïek0318 of de Doorbrekers in Noord-Brabant, Noord-Holland of de grote steden? Vergis je niet: er gebeurt meer dan je denkt.

De reacties op de aankondiging van de uitbreiding van [Mozaïek0318](#) met een tweede locatie [Mozaïek033](#) in Bunschoten waren voorspelbaar. Net als de kritiek op de groei van de [Doorbrekers](#) die binnen de grenzen van de Biblebelt blijft, krijgt ook Mozaïek0318 het verwijt dat zij uitbreidt naar een gebied waar al voldoende kerken aanwezig zijn. Zoals een dominee op Twitter reageerde:

‘Tot nu toe worden zulke gemeenten altijd gesticht op plaatsen waar heel wat kerken reeds zijn. Ooit gehoord van zo’n stap naar Noord-Brabant, Noord-Holland of de grote steden bijvoorbeeld?’

Nu zijn er in een aantal grote steden en ook in het zuiden van het land wel degelijk dit soort type kerken, maar blijkbaar is dit niet bij iedereen bekend. Een aantal voorbeelden zijn: [Hillsong](#) Amsterdam en Rotterdam; [City Life Church](#): Den Haag, Maasbracht, Oss, Breda, Tilburg; Utrecht [Motion Church](#); Haarlem [Re:connect church](#); en de [ParkCityChurch](#) in Heerlen.

mobiliteit van gelovigen

De motivatie voor Mozaïek0318 om een tweede locatie in Bunschoten te vestigen lijkt vooral van praktische aard: er is ruimtegebrek in Veenendaal. Aangezien elke zondag een grote groep uit Bunschoten forenst naar Veenendaal, is opsplitsing van de kerk een voor de hand liggende oplossing.

De tweede locatie illustreert de mobiliteit van gelovigen in deze omgeving. Zo kwam ik tijdens mijn onderzoek in de Hillsong-kerk in Amsterdam ook regelmatig mensen uit Bunschoten-Spakenburg tegen.

Het nieuws van Mozaïek033 wijst op een aantal veranderingen binnen de Biblebelt:

- het traditionele parochiemodel van de lokale kerk staat steeds meer onder druk;
- evangelische netwerkkerken of regiokerken nemen in aantal toe;
- gelovigen maken bewust keuze voor de kerk waar ze zich aan verbinden en laten zich minder leiden door de traditie;
- er is een aanzienlijke mobiliteit van gelovigen op zondag.
- de kerk en de plaatselijke omgeving zijn niet noodzakelijkerwijs met elkaar verbonden.

In veel discussies over de kerk en kerkplanting domineert het gebruik van ruimtelijke, geografische kaders die een achterliggende visie op de kerk en haar grenzen veronderstellen, zoals het parochiemodel. Als een kerk ‘geplant’ wordt, is er een specifieke plaats waar de kerk aanwezig is en heeft men lokale groepen op het oog in een geografisch gebied. In kerkplantingsliteratuur is er dan ook veel aandacht voor de lokale context. Vanuit een geografische benadering krijgen nieuwe kerken al gauw het verwijt van ‘sheep stealing’, of zoals iemand het verwoordde op Twitter:

‘Nieuwe geloofsgemeenschappen zoals Mozaïek0318 (Veenendaal) gaan bij voorkeur vissen in een goed gevulde vijver. Waar al het (kennis) voorwerk al is gedaan, giet er een vlot sausje overheen en een goed in het oor liggend verhaal. Ziedaar, een hapklare brok ligt voor het grijpen.’

Kerken zoals Mozaïek0318 zullen dat zelf ontkennen en eerder benadrukken dat zij een kerk willen zijn voor nieuwe gelovigen, en tevens een thuis willen bieden aan gedesillusioneerde gelovigen, veelal afkomstig uit andere kerken.

nieuwe gelovigen

Evangelische kerken denken minder in geografische kaders, maar veelal vanuit dynamische netwerken, waarin mensen zich vrij bewegen en verplaatsen. Dat wil niet zeggen dat mensen in de netwerkkerk zich minder committeren aan de kerk. De aard van de binding is echter wel anders: niet op basis van de (eeuwenlange) traditie van de kerk, maar op basis van een bewuste keuze.

Het parochiemodel en de netwerkkerk zijn te vergelijken met het vaak gebruikte voorbeeld van twee boeren. De ene boer houdt zijn koeien op een weiland met een hek eromheen en heeft zijn land duidelijk afgebakend en begrensd. Welke koe er wel of niet bij de boer hoort, is duidelijk. De andere boer laat zijn koeien lopen op een groot gebied zonder afrastering. Deze boer heeft echter wel een waterbron waar de koeien regelmatig naar terugkeren. Ook koeien die toevallig aan komen lopen zijn hier welkom.

niet zomaar overstappen

In mijn [promotieonderzoek](#) naar bekering in evangelische en pinksterkerken (2011) is de grootste groep nieuwkomers afkomstig uit andere (gevestigde) kerken. Uit de verhalen van deze mensen komt naar voren dat mensen niet zomaar overstappen naar een evangelische kerk. De kosten zijn vaak hoog: mensen verliezen een deel van hun vrienden, hun sociaal netwerk en riskeren conflicten met familieleden.

Een aantal redenen waarom mensen weggaan:

- Mensen die overstappen, hebben vaak veel geïnvesteerd in hun vorige kerk, maar zijn vastgelopen op onder andere de bureaucratie, de kerkorde, zijn teleurgesteld en geestelijk uitgeput.
- Mensen hebben op andere plekken (conferenties, retraites) iets van God ervaren, maar in hun eigen kerk is daar geen ruimte en erkenning voor.
- Het besluit om naar een evangelische kerk over te stappen wordt vaak gemotiveerd door zorg om tienerkinderen die afhaken bij de kerk. Een evangelische kerk met veel aandacht voor jongeren wordt als belangrijke ondersteuning van de geloofsopvoeding ervaren.

Een overkoepelend thema in de aantrekkingskracht van evangelische kerken is de verbinding die men kan maken tussen het eigen levensverhaal en het verhaal van God en mensen. Zoals een geïnterviewde zei:

'In de kerk ging het altijd over God, maar hier gaat het ook over mij.'

Belangrijke aspecten die daarbij verder genoemd worden:

- toegankelijke taal van de preek;
- inspirerende preken waarbij de Bijbel concreet gemaakt wordt voor het dagelijks leven;
- muziek en liederen die het hart raken;
- hartelijke sfeer;
- uitgebreid kinder- en jongerenwerk;
- de mogelijkheid om mee te werken als vrijwilliger.

In de beeldvorming van evangelische regiokerken ontbreekt vaak de aandacht voor de interne structuur van deze kerken. De netwerkstructuur van regionale evangelische kerken kent door middel van kringen op lokaal niveau een geografische inbedding. Naast de massale bijeenkomst op zondag ontmoeten gelovigen elkaar doordeweeks in de kleine groep bij elkaar thuis, vaak in de eigen buurt of plaats.

De groei van evangelische kerken moeten we daarom vanuit een breder perspectief bekijken dan uitsluitend vanuit het oogpunt van concurrentie. Deze ontwikkeling roept in ieder geval op tot zelfreflectie binnen zowel evangelische als gevestigde kerken. <

